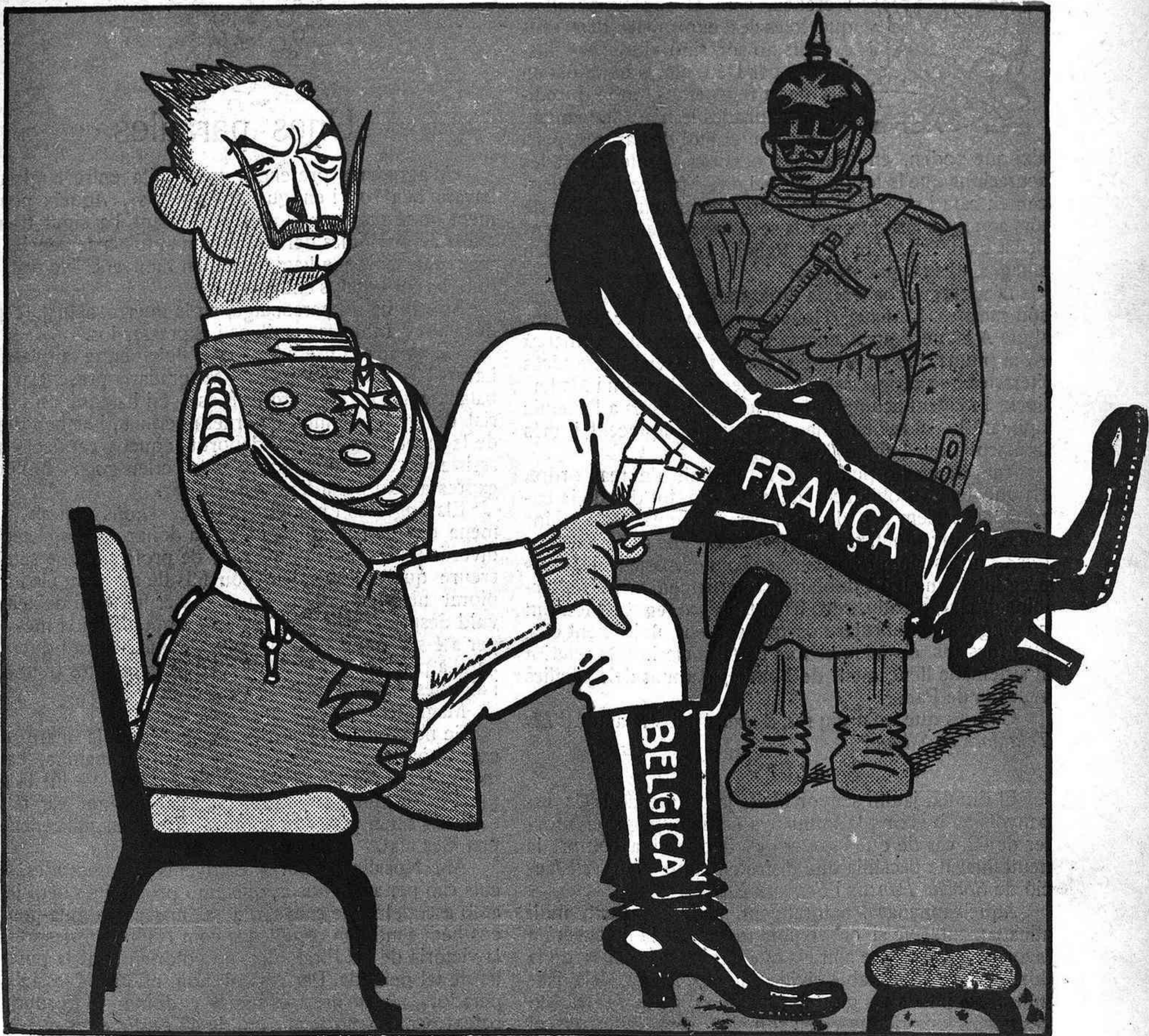

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

Núm. 1869 Any XXXVI
BARCELONA 23 D'OCTUBRE DE 1914

PERIODIC HUMORISTIC IL·LUSTRAT
10 cèntims Atrassats: 20

CALÇAT NOU

—Amb penes i treballs m'he ficat una bota, però aquesta altra me sembla que no és pel meu peu.

Barbres en camisa

LS intel·lectuals alemanys, fins als més independents i avançats, com en Gerard Hauptmann, els ha pujat l'idea dominadora al cap, a l'extrem de veure-ho tot amb els binocles del Kaiser. Es tal la borrarxera imperialista que s'ha apoderat de tots ells, inclòs dels socialistes, que «accepten gustosos el títol de barbres» i creuen, com el seu Emperador, que totes les enormitats dels seus exèrcits no són sinó «justícies» inspirades per Déu, que'ls ha cridat an ells per a regenerar el món i redimir a canonades la trista humanitat.

Accepten el títol de barbres, però així que poden, en totes les ocasions, protesten de les acusacions que'ls testimonis belgues i francesos els llenquen en cara i s'excusen amb llargs documents oficials de tots aquells actes que, per la seva transcendència i autenticitat manifesta, com lo de Reims i Lowaina, no poden amagar, ni sisquera atenuar.

D'aqueixa propaganda diplomàtica, els prussians ne són mestres. El mateix Hauptmann, que, al revés de l'insigne Anatole France, encara sembla tenir més confiança en la ploma que en el fusell, escriu tot sovint llargoncs literaris que dirigeix als seus col·legues Bergson i Mæterlinck, intentant acumular totes les salvatgeries a l'enemic i pintant-los el militarisme alemany més ignocent i més immaculat que'l cigne de *Lohengrin*.

Tant bé els ho pinta, que'ls neutrals de real ordre, els que tenim l'obligació de mirar-ho tot des de la barrera, acabariem per dubtar i per preguntar-nos: quins són, definitivament, els barbres?... són uns i altres?... són tots?... no és ningú?... existeixen?... no existeixen?... Ens preguntariem així i dubtariem eternament si un fet terminant, clar, positiu, cert, irrefutable, conegut de tothom no vingués a confirmar-nos que són ells, únicament ells, els prussians, els mereixedors de tal dicteri. Ens referim al sistemàtic llençament de bombes damunt dels pacífics vianants de París.

Com és que no'n diu res, d'això, l'il·lustre autor d'*Els Teixidors de Silesia*?

El diputat jaumí senyor Mella ja ha menaçat als espanyols amb eixir a la muntanya i amb engegar el morter de 42, cas de que'l govern es decideixi a rompre la neutralitat de pacatilla que disfrutem amb gran satisfacció de *Sancho Panzas* i *Senyors Esteves*.

Aqueixa menaça, naturalment, la fa suposant, molt atinadament, que si ens embranquem en la lluita serà a favor dels aliats, que són els que defensen la causa de la llibertat i de la veritable civilització. El *leader* dels jaumins, envejós de les glories prussianes, gelós de les seves gestes terrorífiques, deu somniar, sens dubte, en el retorn d'aquells temps enyoradiços d'en Savalls, i ja's

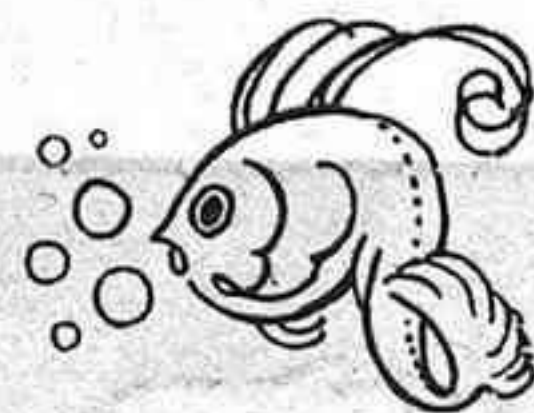
veu davant dels *miquelets* fent xèflis per les masies, fent-se portar el xacolata al llit per les pubilles més xamoses i enduent-se quatre gallines dins d'un sac.

—Vosaltres aneu a guerrejar amb els barbres de Prussia—ve a dir el catòlic diputat—que nosaltres, els barbres d'Espanya, mentres tant implantarem aquí tranquil·lament les disposicions del Kaiser.—

Però aquest cop el Capità Manaia dels requetés l'ha errada de mig a mig. L'ha errada perquè, segons es diu a darrera hora, el pretendent don Jaume no pensa en alemany, sinó en francès, i està completament d'acord amb els aliats, al punt de que si els homes del seu partit insisteixen en les seves campanyes germanòfiles «es veurà precisat a desautoritzar-los».

Envaina-te-la, Mella!

PUM

Unes paraules

«M'agradaria presenciar una lluita entre anglesos i bavars, ben sols i en igualtat de medis». Aqueix pensament no té res de sublim, i, no obstant, ha sigut tramès a tots els periòdics del món, com si fos la sentència del més gran savi que hagi existit en l'univers. No cal dir qui l'ha formulat; s'endevina.

Sols hi hà un personatge, en la guerra actual, capaç de sentir semblants capritxos i expressar-los.

«M'agradaria presenciar una lluita entre anglesos i bavars!...» Com si digués: «M'agradaria presenciar una batalla entre un lleopard i un ós». Hi hà aquí un imperial desig que té molt de cruel puerilitat, i és ben digne de la ment d'un carnicer deportiu, aquells carnicers que assisteixen a les renyines de galls i crien goços bulldocs expressament per a fer-los esbataçar.

Els anglesos i bavars resulten, segons sembla, una mena de besties molt útils per a donar un espectacle i divertir un instant a un guerrer de professió, que sembla creure que'ls homes no són fills de mare, ni els ha de plorar ningú, ni sofreixen a l'ésser ferits, ni deixen un vuid després de morts, ni han vingut a la vida més que per a ésser engreixats, enfortits de musculatura i duts a la baralla previament, enfollits amb unes quantes punxades i algunes gotes de verí.

Magnífic!... *Kolossal!*...

Se necessita haver eixit del ventre de la mare amb casc i botes de muntar, haver mamat dinamita, haver mastegat un bergansí d'acer Krup, haver perdut la primera dent d'un cop de granada i haver sigut capità general als set anys, per a comprendre la magnificència de una idea així.

Ah! Nosaltres, pobres escriptors d'humorades, nascuts cap per avall, nusos, que amb prou feines hem jogat amb escopetes de canya, que al matar una rata-penada ens hem sentit tan orgullosos com Napoleón després de la victòria de les Piràmides, no voldriem pas la posteritat de tal pensada. Per res del món, ni que'ns fessin emperadors, ni que'ns donguessin el domini d'Europa i la patent per a explotar el canó de 42 centímetres.

P. BERTRANA

Els solars de la Reforma

Per mil·lèsima vegada s'ha posat sobre'l tapet la vella qüestió dels solars de la via A.

—Per què no s'edifiquen?— diu el públic.

I l'Ajuntament, que en aquest assumpte és el pare de la criatura, contesta molt compungit :

—No s'edifiquen... per la senzillíssima raó de que no surt ningú que tingui ganas d'edificar-hi.

Totes les combinacions que fins ara ha ideat la corporació municipal per a resoldre el problema, se'n han anat al fosso.

La venda de solars a plaços, l'establiment d'un cens anual, l'exempció de contribucions per un determinat número d'anys als propietaris que'ls adquireixen... Tot inútil! Els solars de la Reforma no s'edifiquen i la desventurada via A, que tant renom i esplendor havia de donar a Barcelona, continua éssent un camp perdut, pel qual, si de dia no hi fa de gaire bon passar, de nit, ai del que hi passa!

Davant d'aquest conflicte, què ha de fer l'Ajuntament?

¿Renunciar a la Reforma, confessant humilment el seu error i—com proposava un—tornar a reconstruir les cases velles que avans hi havia en aquells barris? ¿Donar

els solars a cap o creu, convertint lo que ja és un negoci ruinós, en una espantosa *débâcle*? ¿Deixar-ho tot tal com està... i visca la Pepa?

Al nostre entendre, l'únic camí que, mentres venen temps millors, li queda a la Corporació municipal, és aplanar immediatament aquells solars, plens avui de runa i porqueria, dividir-los en fraccions separades per modestos envans de fusta, i, cridant als petits industrials, que en la nostra ciutat abunden, dir-los-hi amb tota ingenuïtat:

—Us lloguem aquests solars per un preu mòdic. Instaleu-hi lo que vulgueu, que tot serà ben rebut. *Caballitos*, subastes, bunyoleríes, «tiros» de carrabina, cines, panorames, *niñas gordas*, «fenómenos», ballenes monstruoses, cafès-concerts... lo que més «vividor» us sembli.

Sí, senyors. Ja que d'aquesta via, ampla, recta i ben situada, no ha sigut possible fer-ne un carrer de palaus i cases de cinc pisos, fem-ne al menys un lloc d'esbarjo, un centre de diversions populars, un «Paralelo» interior, amb tots els seus atractius i tota la seva animació pintoresca.

La qüestió és que allò, arteria principal de la ciutat, no quedi eternament improductiu, o productiu solament per a la gent de mal viure.

Fa l'idea?

MATÍAS BONAFÉ

PÀNIC INFUNDAT

—Verge Santíssima, Toni, si els barbres arribessin fins aquí!

—Què?... No veu que a la nostra església, amb perdó de la majordona, que encara és aprofitable, no hi hà res de bò?

Helenne

Heu's-aquí una dòna que sab dir les coses més atrevides, com si digués «bon dia»; que sab passejar-se en camisa i caminar de quatre grapes, en plena escena, com ho deu fer la seva filleta en sa cambra blanca; que's fica al llit davant del públic, com si s'hi fiqués sense més companyia que la de l'Angel de la Guarda.

No sabem de quin recó de París ha portat aquestes habilitats; lo cert és que les ha dutes, aquestes, i les de vestir bé.

Com diantres s'ho fa és difícilíssim explicar-ho. Sembla estrany que en uns pocs anys se pugui fer un salt tan llarg i tan recargolat com ella ha fet.

Amb tot, té un defecte. Ella no'l sab, perquè mai se l'ha vist; però nosaltres, que'ns ficem en tot, li hem reparat.

Una miqueta de *polissón*, Helenne; aleshores la gent, al mirar-te d'esquena, despedint a l'aimant preferit o al marit enganyat, dirà:

—Noil... és de pruna!

ESCA

A don Joan de La Cierva, president d'una Junta d'iniciatives

Senyor ex-ministre i president:

En el cas de que anem a parlar-li, se tracta d'iniciar la retirada, el retorn al passat.

Cada dia anem més malament; cada dia són més pesades les brometes d'aquest fulano que'l *Monopolio de Cerillas y Fósforos (Hacienda Pública)* ha col·locat en la direcció de les seves fàbriques.

Perquè, no ho dubti, se'n fum. De primer donava mistos, però a les capsas no hi havia rascador; després s'empecà el truc aquell de les cerilles enganxades pel cap: obries la capsas i tota ella era plena de *fenómenos* de l'industria; seguiren els mistos de deu cèntims, als quals els saltava el cap no més veient l'*arenilla*, i desseguida arribaren els anglesos, que no ho eren, eren porcs mistos de cinc, ficats en caixa aristocràtica.

I ara—el comble!—ja hem arribat als mistos que no s'encenen. No s'encenen ni rasant, ni calant-hi foc, ni dient pussa a sa mare!

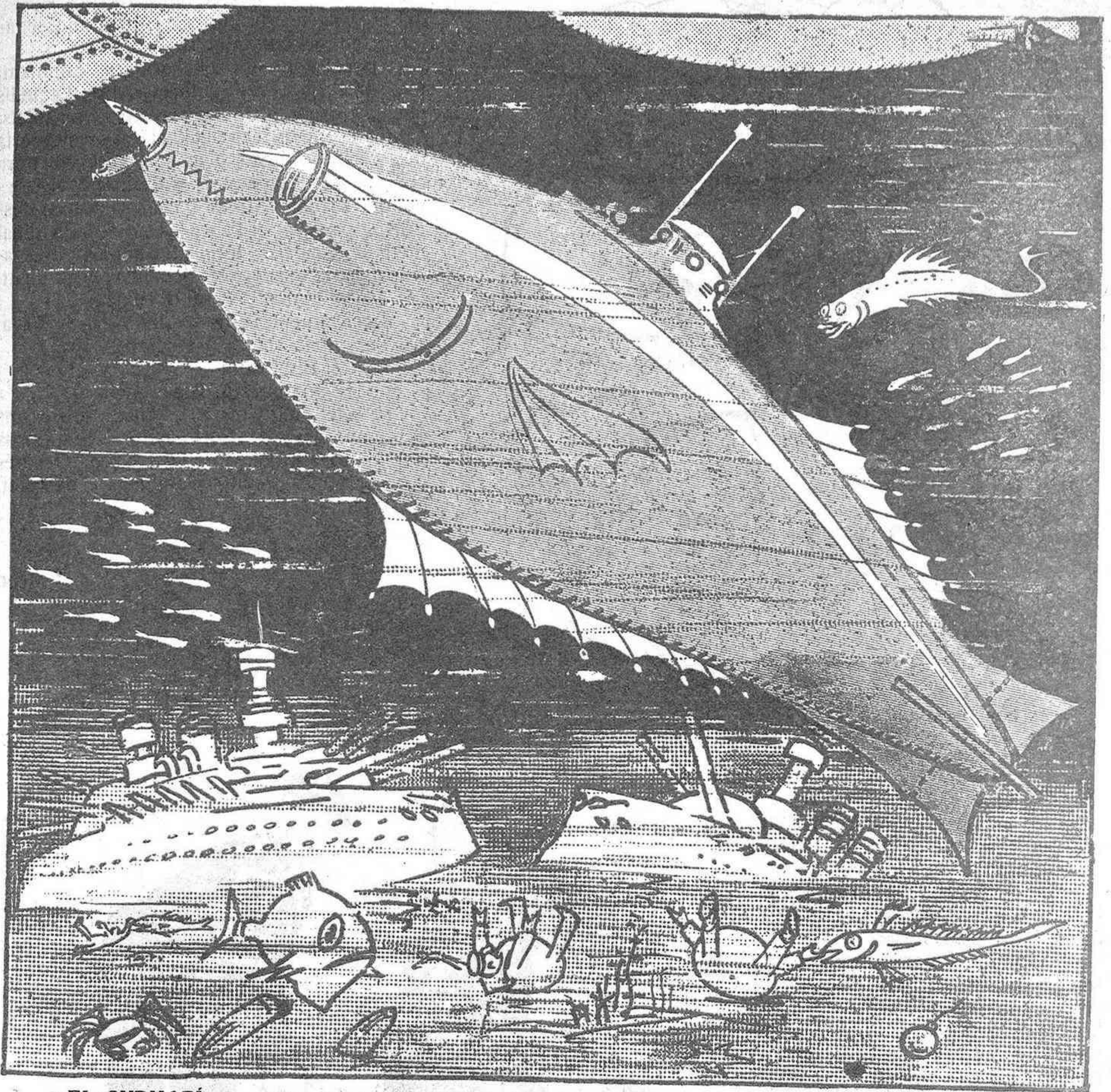
Senyor de La Cierva: torneu endarrera. No queda més remei que comprar altra volta els mistos a llures i admetre els caps blaus d'Itàlia o els vermells de Gibraltar.

Això no pot seguir com fins ara. En tot cas, que dintre les capsas hi posin un trastet que saludi als fumadors, fumen se'n i cantant-los:

«Jo te l'encendré,
el *tio, tio fresco*.
Jo te l'encendré,
el *tio de papê*.

Mani al seu servidor, que'l saluda i aprecia,

GABRIEL

EL SUBMARÍ

—Diguin lo que vulguin, els tiburons artificials fem molt més respecte que'ls de debò.

El Turc i el gat petit

El Turc és un goç amic nostre, molt gros i bastant vell; té per ofici i obligació vigilar un magatzem, i ho fa amb tota cura, a consciència.

L'altre dia, an el magatzem dels seus amors varen portar-hi un gat petit, ficat dintre un cistell. Aixecaren la tapadora i va sortir el gentil animaló.

El Turc ni es bellugà; ja n'havia vist molts, de gats petits, durant la seva vida perllongada. Sabia que són tots un nirvi, aquests animalons, i no feia cabal de les seves entremaliadures i facecies.

I mireu que n'era de botifler, el que arribà darrera-

ment. Encara no eixí de la cistella, que començà a recórrer com un desesperat el seu nou domicili, parant-se aquí, tombant-se allà, enfilant-se a les estives, i ficant-se per sota dels armaris i de les taules de l'escriptori, lloc sagrat on també es ficà sense cap mena de respecte, conseguint distreure a la dependència i descomptar al caixer, el qual després tingué molta feina, puix se trobà amb una diferencia de pesseta amb trenta que no sabia d'on li podia pervenir.

A l'últim li donaren un cop d'espolsadors i sortí a fora.

El Turc feia l'adormit.

—Que no sabs saltar?—va dir-li, despertant-lo.

—Guuuu!

EL BON CAÇADOR

—Aparta't d'aquí, guatlíla, o sinò pendràs mall...

del cà, fóra un llit ideal; però, i si mossega?

—Qui no arrisca no'n pisca, vaja.

I poc a poc, relliscant més que caminant, s'acosta al monstre i s'adorm sobre d'aquells matalaços que li fan els pels llargs i cargolats.

Com que és més petit, el gat se desperta més aviat; no li cab tanta sòn en la còrpora com al séu company. I es desperta alegre i vol fer broma. Primer li rasca la panxa; després se passeja per sobre la seva espatlla; finalment se decideix a treure les ungles i a esgarrrapar-lo de una manera decidida i com dient:

—S'ha acabat!... Prou dormir!...

Efectivament, l'altre es desperta i es lleva; però empipat.

—Bub! Bub! Bub!

I obre una boca grossa.

El gatet fuig corrent, s'enfila sobre uns sacs i mira, astorat, aquella boca sanguinosa que podria engolir-lo sense esforços. Després recorda que'ls goços no s'enfilen i, descarat, li diu:

—Fuuu!

I li fa ganyotes i li ensenya les ungles.

MONI

—Ni mossegar?... Ni esgarrrapar? Que no sabs enfilar-te a les estives?

—Guuuu!

—Mussol, més que mussol! Tanta broma que hauriem fet! Mira, jo, que soc bromista.

I començà a barallar-se amb un troç de paper. El tirava, ara endavant, ara endarrera; li saltava per sobre, se'l feia passar per sobre'l ventre i, finalment, el feia a bocins, queixalejant-lo.

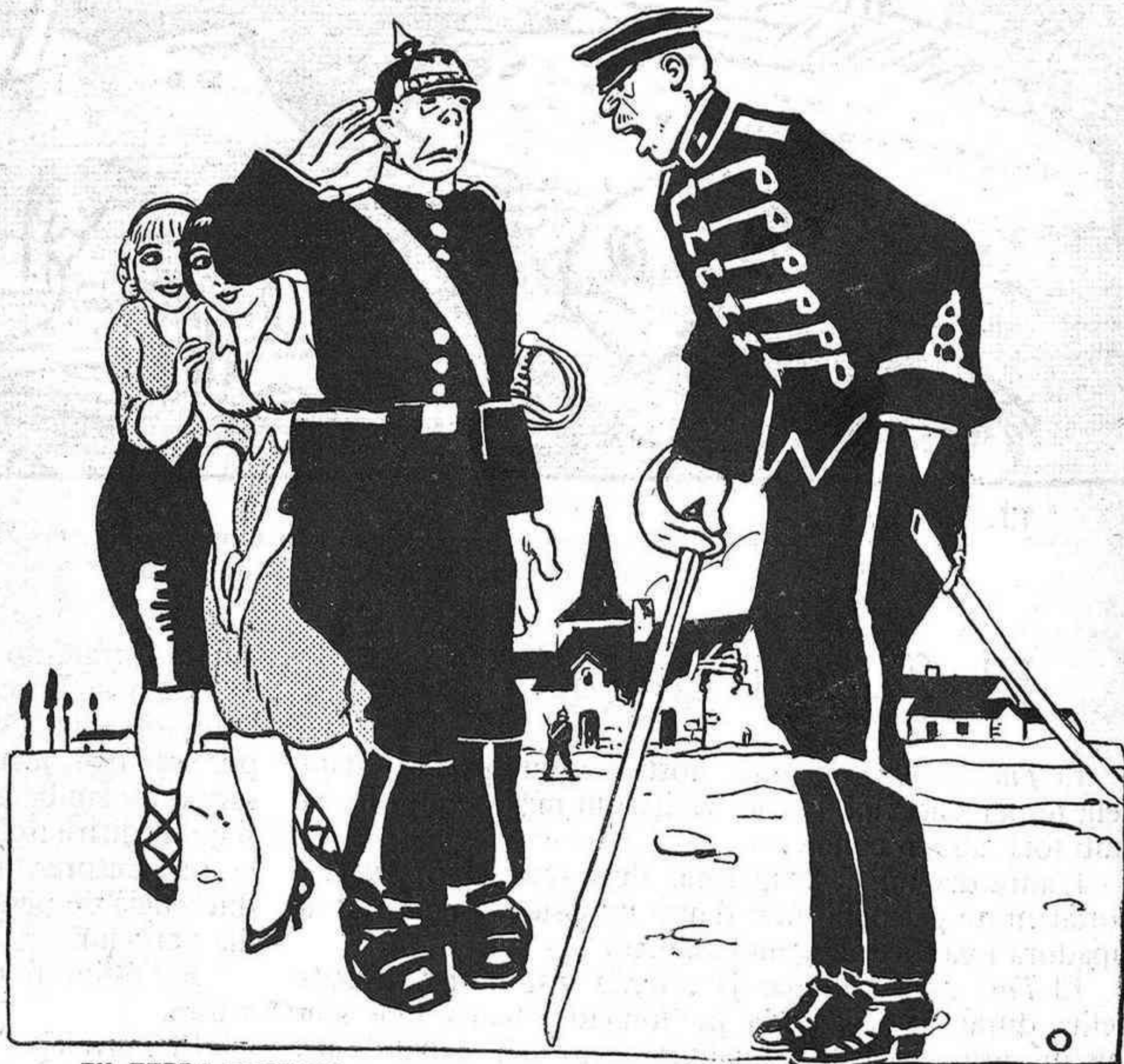
Després se les havia amb un cordill, caçava mosques al vol, i al final, no sapiguent què fer, volia mossegar-se la cua i que la cua no's deixés mossegar.

El Turc s'ho mirava tot somrient, amb els ulls mig closos, com un burgès que ha comprat una llotgeta al Circ Equestre.

Després portaren la minestra. El gatet s'acostà al pot i—nyiau!—agafà el tall més gros, l'arrossegà, patint molt, i va bufar al goç.

I el goç reia!... Prou ho sabia ell que no podria acabar-se'l i tot tornaria a casa.

Després de menjar, el Turc se posà a dormir de veres; el gat també estava cansat. Aquella pell sedosa

EN TERRA ENEMIGA

—Sense contemplacions, .. Ja t'ho tinc dit!... Per mi, ja pots passar-les per les armes.

—Totes dues a la vegada, comandant?

Adeu, neutralitat!

El topament fatal ja no té remei.

La tivantor entre francòfils i germanòfils ha arribat a un punt que ja no hi valen gazetes ni reals ordres. Ja no hi hà neutres, ja no hi hà indiferents, ja no hi hà gent *incolora*. O som alemanys o som francesos; o moros o cristians.

I la corda s'ha romput, no gracies als jaumistes i als republicans, que aquests ja tenien la seva afiliació ben marcada, sinó degut als intel·lectuals, als escriptors i artistes de la nostra Barcelona.

El gran Guimerà ha romput les hostilitats. Aquell don Angel, tant pacífic, tant ignocent, tant infantívol, que semblava que mai havia de trencar cap plat ni cap olla, ha sigut el primer de declarar-se bel·ligerant, llençant una formidable canonada, en dues estrofes, al kaiser. Llegiu:

«El monstre jau damunt son llit de guerra,
té els punys closos al pit i mira enllà:
—Troneu, canons!... Feu trontollar la Terra!—
Si no tronen canons no's dormirà.

Dorm amb els ulls oberts i a Déu li crida:
—Partim-se el món. Tu i jo som els més forts.
Per mi l'humanitat que resti amb vida,
i Tu quede't les ànimes dels morts».

Aquest crit de guerra, aquest toc de clarí donat pel nostre poeta, ha fet l'efecte d'un guant llençat damunt dels vergonyants germanòfils, dels que creuen en l'hege-

monia teutònica i en el triomf dels destructors de Lovaina. I aquests han recollit el guant, i ja la tenim armada.

En «Xenius», el glosador de *La Veu*, i en Morató, ja han vestit de cantinera a *La Ben Plantada*, i es disposen a defensar la barricada del carrer d'Escudellers, contra les penyes d'intel·lectuals del «Lyon d'Or», titllades de amigues incondicionals de la França.

Per la seva part, en Peio i en Rusiñol, francòfils *jusque la moelle*, armats amb aquelles espases del «Cau Ferrat», que tantes discussions havien portat en altre temps als dos companys de lletres, estan ja a punt de secundar la mobilització esperant ordres del generalíssim.

En Junoy, en Vilomara i en Llimona, homes d'ordre i gent pràctica, admiradors de la disciplina prussiana, no s'amaguen de dir a tot arreu que són partidaris de l'intervenció a favor d'Alemanya, perquè voldrien veure en-sorrats per a sempre més els tres lemes: «Liberté-Egalité-Fraternité». I davant d'aquests, en Corominas, en Junyent i en Morera no's cansen de cantar «La Marsellesa» i de brindar a favor dels aliats.

Vaja, que si Nostre Senyor no hi posa remei, adeu, neutralitat!... Aviat la ballarem.

M. Pelletan

opina sobre la guerra

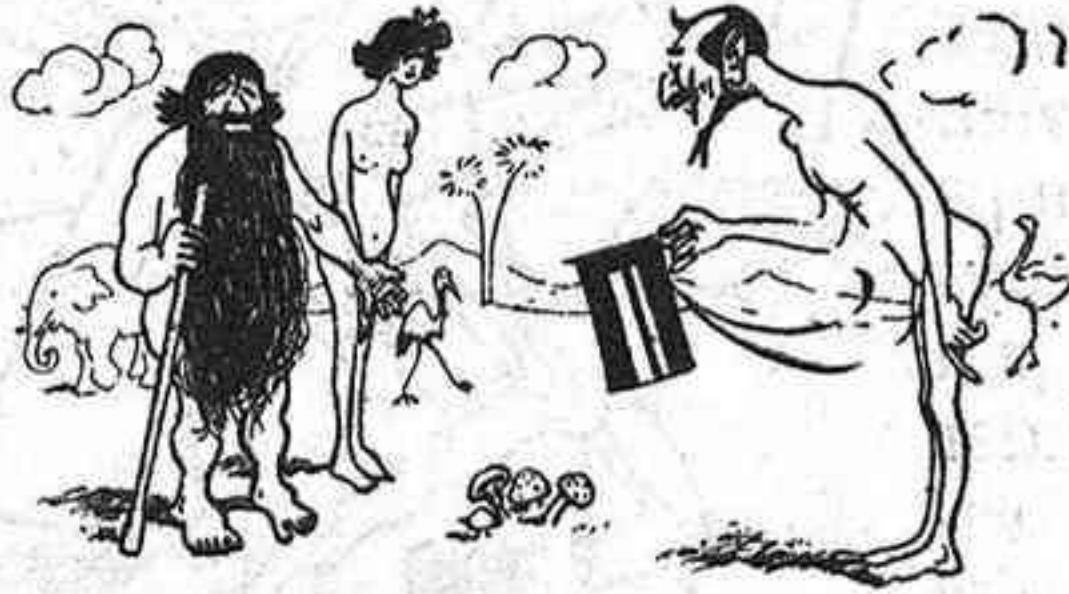
«Poques nacions es troben, en l'Historia, que hagin donat, com ara l'abnegada Bèlgica, un exemple més sublim de patriotisme i de coratge. Ella ha caminat serenament, ferma i segura vers al sacrifici, per a no trair la fè del poble i per a salvar l'honor de l'Europa i del món enter.

»La paciència, el temps i la terrible proba toquen ja al seu terme. L'hora de la revenja està a punt de sonar. L'Europa ha contret, als ulls de la noble nació belga, un deute sacratíssim. L'Europa es deshonrarà davant l'univers si quaranta mil·lions de francesos, altres tants d'an-

glesos i molts milions encara de russos abandonessin les armes abans de que'l darrer teutó fós acorralat més enllà de la frontera alemanya, llençat materialment del territori de Flandes i de Bravant.

►El món enter està en marxa per a ensorrar la dominació prussiana. La Bèlgica serà deslliurada i venjada. La patria belga, després d'haver rebut el seu baptisme de sang, es trobarà encara més forta i més compacta de lo que era. En l'infeliça nació, ferida de mort per la salvatgeria germànica, salutem, per endavant, a la gran i gloriosa resurrecció del seu demà.

PELLETAN.►

Del jardí dels humoristes

UNA JOGUESCA A LA SEGURA

L'escena al moll de Barcelona.

Un gran trasatlàntic està a punt de marxar. Els tripulants van i vénen, atrafegats, del pont a coberta, mentre el primer oficial dóna ordres amb el xiulet; les grosses cadenes van desamarrant; els passatgers, tots a la banda d'estribor, fan voleiar mocadoret, donant el darrer adeu als parents i als amics que's queden a terra. Sonen uns tocs de campana, la sirena del vapor gemega estrepitament i la màquina comença a trepidar. No manquen sinó dos minuts per a treure la palanca, quan, de prompte, es veu venir de lluny un senyor tot corrents.

Un dels passatgers de la coberta exclama:

—Aquell farà tard.

En aquest instant els mariners comencen a desmuntar la palanca.

—Sí, sí, aquell senyor farà tard!—repeteix el passatger, anguniós, al veure que aquell senyor que corre encara és un troç lluny.

—No tingui por!... Ja hi arribarà a temps, ja!... Aquest senyor rai!—diu tranquilament un altre passatger.

—Us hi jogueu un duro que no arriba a temps?

—Dos duros.

—Jogats!

Després d'aquest curt diàleg ja no queda sinó un tauló de la palanca, i encara aqueix l'estàn deslligant per a treure'l. La sirena torna a gemegar.

—No hi arriba, no!... Farà tard!

—Què ha de fer!... Vaia si arribarà!

El senyor que venia corrents allarga un xic més les cames i, passant pel tauló, puja al vaixell.

—Ja ho sabia jo que arribaria a temps.

—Com ho sabíeu?

—Perque aqueix senyor és el capità del barco, i no podíem marxar sense ell.

NOEL

Poesias excelsas (breves) de los Grandes Poetas, per F. Maristany.—Publicar un volum de versos lírics en temps de guerra europea, representa per part de l'abnegat autor una valentia inconcebible; i si aqueix volum és una recopilació de firmes de poetes dels diferents països bel·ligerants, la valentia pren tots els caràcters d'heroisme. Heroisme i *neutralitat*, doncs, manifesta a primera vista el senyor Maristany en el seu llibre de traduccions, en el qual hi figuren des dels clàssics Goethe, Hugo i Lord Byron fins als moderníssims Verhaeren i Paul Fort.

La vasta cultura del traductor, que coneix familiarment els respectius idiomes, és garantia de que la versió castellana de les composicions ha d'ésser fidelíssima; i en moltes d'elles s'endevina aquesta qualitat per la justa expressió del concepte, que fa pensar al llegidor: «Això ha de dir-se així, i no de altra manera». Ademés, la condició d'ésser el senyor Maristany un poeta de bon gust, un sensible i un sentimental a la vegada, excusa tota propaganda en el sentit de recomanar els versos com model d'elegancia i de sinceritat.

Una quarantena de poetes, la flor i nata del Parnàs de tots els temps, figuren en l'index, i de cada un d'ells ha triat el traductor lo més excels; de manera que pot assegurar-se que no hi hà en el volum, no sols res vulgar o despreciable, sinó res que no sigui digne de l'especial selecció de que ha sigut objecte.

La tasca del senyor Maristany—que no és petita, perque la major part de poesies conserven el metre i la consonancia de l'original—mereix, al nostre entendre, tota mena de felicitacions.

La presentació del llibre, seriosa i esplèndida.

ESPUERNES DE LA GUERRA

A cada nova destrucció d'una obra d'art o d'un monument, i a cada bomba tirada a una ciutat, matant dones i criatures, tornem a sentir lo mateix:

—Es natural. La guerra és la guerra.

Sembla que amb aquesta sentència: «La guerra és la guerra», tot se pagui; tot lo de la guerra tingui una excusa, i tots els fets barbres siguin perdonables.

Ja sabem que la guerra és una desgracia que'ls bons tenen que sofrir abans no vingui a regenerar-nos aquella pau universal tan utòpica com desitjada; però d'això a considerar que totes les brutalitats que's facin tinguin de tenir la seva excusa, la gent de cor no pot acceptar-ho.

La guerra ve a ésser una borrarxera: la borrarxera de la pólvora; però de borrarxos n'hi hà de totes menes. La borrarxera tan sols ve a ésser l'excitació del caràcter. Al que és alegre li dóna per a riure; al sentimental, per a plorar; al generós, per a donar diners; l'avar, per a prendre'n, i el boig, per exaltament. El que, borrarxo, mata a un altre home, és que havia nascut per criminal. En estat serè no gosa; però, així que ha begut i perd el cap, li surten els motius i el mata.

Això mateix passa a la guerra. El poble que crema i que viola, que tira bombes als indefensos i que destrueix

COSES DEL TEMPS

Les nacions d'Europa anant a buscar bolets.

monuments, és que la pólvora, a l'emborratxar-lo, li fa sortir els instints que covava, i que, per motiu de les circumstàncies, no podia desplegar.

— I si els que tenen la teoria de que a la guerra tot se perdona, la sostinguessin fins a treure'n les darreres conseqüències, seria una teoria innoble; però com que hi hàs filosof per tota idea, per malvada i estúpida que sigui, en trobarien per alentat-los, però no és així; tant no és així, que'l mateix país teoritzant de l'acció i d'anar al dret, caigui lo que caigui i mori qui mori, després que ho han fet, demanen perdó; a cada catedral que destrueixen i a cada innocent que maten fan sortir el seu embaixador a donar excuses de la desgracia: que no han tingut més remei que fer-ho, perquè... «la guerra és la guerra».

Volent fer mal i no volent que consti; forma d'escrúpol de consciencia que ve a ésser una nova hipocresia.

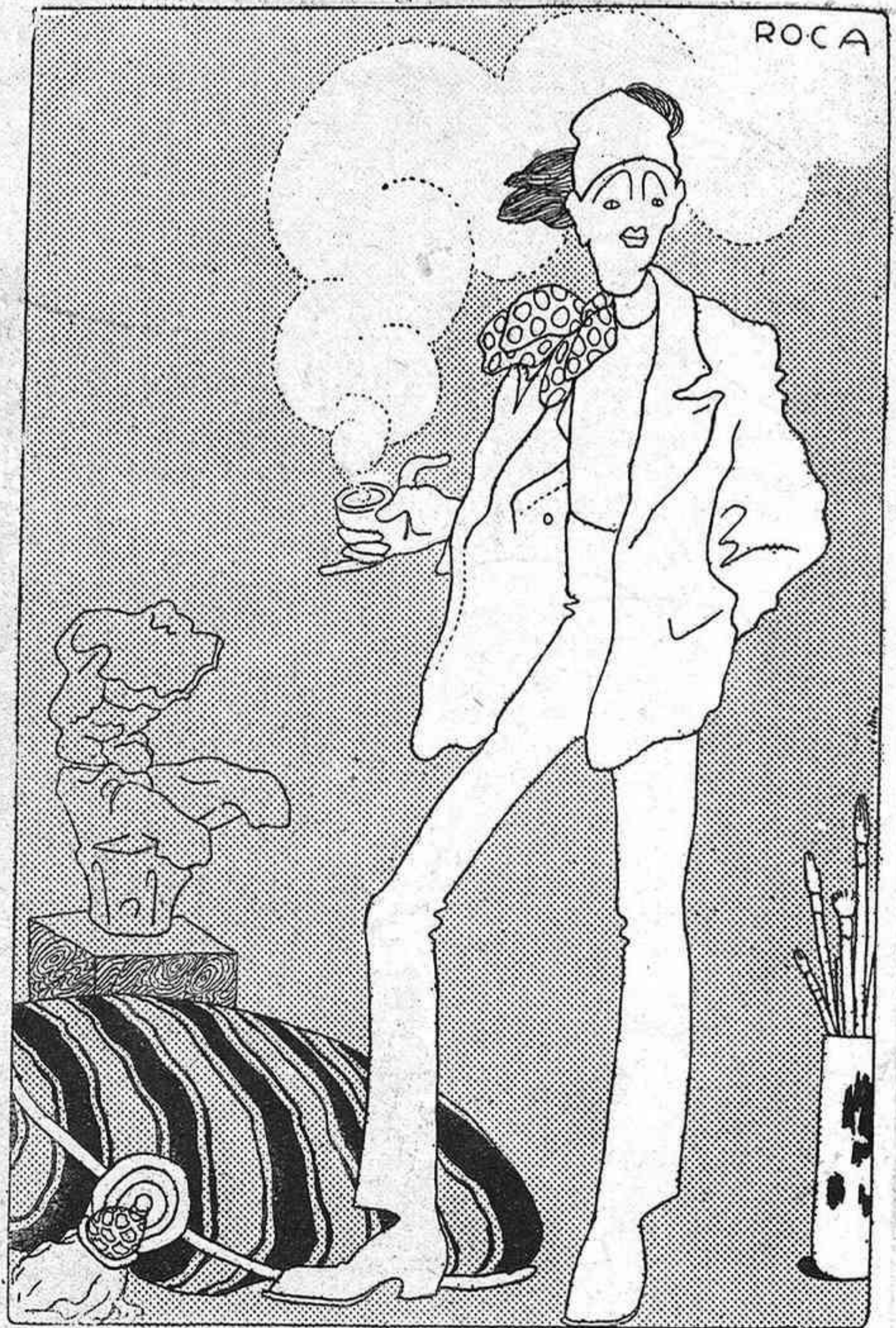
La guerra no pot ésser, d'aquesta manera. La guerra per l'independencia tots l'estimem; perquè no n'és: és la defensa de tot lo nostre: dels vells que se'n van, dels joves que puguen, dels infants que neixen: de la Casa, del poble, de la llengua, del fossar, de tot lo que'ns ha entrat pels ulls i se n'ha anat a niar al sagrari del nostre cor! La guerra per la llibertat també és una guerra que comprem: és la guerra per volar, per a obrir les reixes al pensament, per a llençar les nostres idees, per a poguer respirar més ample; però aquesta guerra que tot és lícit... perquè diu que «la guerra és la guerra», la poden fer uns pobles de cultura que tant se valdria que no'n tinguessin, perquè tampoc saben servir-se'n.

Si el tirar bombes amb aerioplà, toqui a qui toqui i

LA PROPAGANDA ALEMANYA

—No sé perquè's molesten en enviar-nos-els, aquests diaris... Si tampoc els entenem!...

QÜESTIÓ DE NÚMEROS

—I no's trobaria cap 606 per contrarrestar els efectes d'aquest terrible 42?...

mori qui mori, mereix un premi pels que ho fan, és que's glorifica l'anarquisme. Es disciplinar l'anarquia.

*

El manifest que han firmat els norantaquatre savis d'Alemanya, sinó es tractés d'una cosa tan tràgica com la guerra, seria una cosa molt divertida.

A Grecia no més en tenien set, de savis, i a Alemanya n'han trobat norantaquatre, rodons.

Es cert que, a no afinar-ho tant, haurien pogut arribar al centenar; però la cosa ha anat tan primparada que no hi ha hagut lloc per qui n'ha volgut.

Des d'ara en avant, a l'Alemanya, ja tenen una altra Academia. L'Academia dels norantaquatre: de les norantaquatre estatués futures.

Lo més curiós d'aquests savis és que s'han trobat ells amb ells. S'han acoblat i han dit: «I tu ets savi, ell és savi, jo soc savi», i avisem al món que a Alemanya, carrer tal, número qual, hi hà un consultori científic per tots els casos que's presentin; lo mateix per bacteriològic que per destrucció de catedrals, per malalties de la pell, que per malalties de la vergonya.

Alemanya pot estar orgullosa de poguer presentar als ulls del món aquesta honorable llista.

Nosaltres—pobrets!—si per protestar en tinguéssim de fer alguna, de llista, començaríem: «Ramón i Cajal», després... «Ramón i Cajal», i ja no podriem tirar endavant. Els uns no voldrien firmar i els altres no sabrien de lletra.

A Vilametòdica (Alemanya) n'han trobat tot un pis: norantaquatre. Tots de primera; tots disciplinats; tots homes concrets; i especialistes que'ls han ensenyat de petits; però lo que'ns fa una mica de por és que si els morters de 42 comencessin a enrogallar-se, els norantaquatre reconsagrats, amb tot i el seu valer positiu, perdrien tant de prestigi que aviat veuríem aquest anunci:

«Savis per a llogar, a preus mòdics, de la cuita dels 94. El que'n prengui mitja dotzena se li donarà un filosof de torna.»

XARAU

Oh, la nostra premsa!

Que dos diaris, judicant — verbi gracia — an en Romanones, diguin, l'un, que'l comte és un geni, i l'altre que és un neula, m'ho explico perfectament

Que, fent la crítica d'un drama estrenat ahir l'un el califiqui de genial i l'altre el trobi detestable, no m'extranya gens ni mica.

Que, en fi, l'un opini que la presa d'Amvers és una victòria portentosa i l'altre la consideri un fet sense importància, me sembla molt natural.

Lo que no comprenc, ni m'explico, ni em cab al berret—car jo, ho confesso humilment, no porto barretina—és que'l director de la «Canadiense» vagi a enraonar amb el governador civil i al dia següent, al fullejar la premsa, em trobi amb les següents gacetilles:

El Diluvio:

«El representante de la Canadiense, señor Bellings, estuvo ayer en el despacho del gobernador para decirle al señor Andrade que probablemente en breve dicha Compañía se verá obligada a despedir unos 300 obreros de los que tiene ocupados en las diferentes fábricas de fluido eléctrico que tiene montadas.»

La Publicidad:

«El representante de la Canadiense, señor Bellings, ha visitado al gobernador para hablarle del estado en que se hallan las diversas explotaciones de dicha Compañía.

»Parece que por ahora no habrá necesidad de despedir a ningún obrero.»

¿Com és possible que l'un diari sàpiga que no's despedirà a cap obrer i l'altre digui que se'n despatxaran trescents?

Això és lo que ha desacreditat als nostres diaris, fent d'ells uns papers sense prestigi, que's

llegeixen per costum, es comenten burlescament i es llencen amb displicència com una cosa inútil i buida de substància.

Ha anat tant el canti a la font de la poca solta, que al últim s'ha trencat.

Perque el lector, fins el més apassionat i fanàtic, sab molt bé lo que són diferències de criteri i d'apreciació. Lo que no comprèn ni aguanta de cap modo és que li vulguin fer entendre que dos i dos fan cinc. Això no!... Dos i dos fan quatre, «tant aquí com a Malgrat» i lo mateix si es tracta d'obriers de la «Canadiense» que de castanyes torrades.

Cert que, a pesar de tot, la gent encara llegeix la premsa, però amb quin ànim la llegeix?

Més de deu i de vint vegades ho hem sentit dir a al-

EN EL TALLER

—Que estàs de broma!... Per pintar un cementiri m'has fet despullar?

—Dóna, al veure't en camisa, penso en el poble espanyol, i aqueix pensament m'inspira la tristesa necessària.

gun lector desenganyat, al agafar negligentment el seu diari:

—A veure que diu, avui, l'embustero...

MITU.

PRINCIPAL.—*Madame Roger de Scribe* és un drama a l'antiga—és clar, si és antic!—d'un romanticisme ingenuu que avui ens resulta ignocentó, però està tan ben construït i els tipus tenen tal relleu que interessa sempre i fins, a ratos, emociona a les ànimes dels senzills espectadors. Els dos actes de que consta l'obra s'escolten amb gust i un hom se veu obligat, al final, a aplaudir sense reserves.

S'ha estrenat també una joguina còmica, *El misteri del quarto fosc*, obreta de pura distracció, plena de trucs inversemblables, que convida a la riulla per lo grotesc de les seves situacions.

Els artistes catalans interpreten les dues comedies molt bé, i a la seva tasca és degut, principalment, el bon èxit. S'hi distingeixen, sobre tot, les senyores Ferrer i Casals, i els senyors Nolla i Santpere (en la primera) i en Daroqui, en Capdevila i l'Aymerich en l'altra.

LICEO.—Una vegada més Barcelona en general, i els aïmants de la bona música en particular, han d'agrair al coratjós empresari senyor Volpini, que aquesta temporada no'ns quedem sense òpera al Liceo.

Quan ja tothom creia, degut a les circumstancies, que restaria tancat nostre gran teatre, ha sortit animós com sempre, el senyor Volpini, organitzant una companyia que no l'havíem ni somniada en temps normals.

Aquest any sentirem totes les notabilitats catalanes del cant, i la Barrientos, la Hidalgo, la Supervia, en Viñas, en Raventós, en Palet i, alternant amb ells, artistes que'l seu sol nom ja ompla el cartell, el colossal Titta Rufo, l'eminent Stracciari, un altre artista espanyol que diuen que està ja col·locat en primera línia, l'Hipòlit Lázaro, i per òperes: *Mestres cantaires*, *Tanhausser*, *Siegfried*, *Parsifal*, *Amleto*, *Mignon*, *Barbieri di Siviglia*, *Orfeo*, *Luisa*, en fi, com si diguessim, lo millor de cada casa.

Els *dilettanti* barcelonins podran ben dir, aquesta temporada: «Si això és guerra, ni mai que hi hagi pau».

L'inauguració l'onze de novembre, amb els *Mestres cantaires*, dirigits per en Beidler.

NOVEDADES.—Una bona notícia pels aficionats a l'art dramàtic: D'aquí pocs dies debutarà en aquest teatre la celebrada actriu italiana Lyda Borelli, aquella dona guapíssima i gentil a la vegada, que és també una artista de força insuperable i de temperament passional com no n'hi hà una altra.

Donarà un curt nombre de representacions que, a no dubtar, senyalaràn altres tants triomfs per a la Borelli i per a sa companyia.

TÍVOLI. (*Circ eqüestre*).—Entre'ls números darrerament estrenats, cal remarcar com a notables els *The Onotas*, que efectúen amb gran destresa i netedat una complicada serie de treballs atlètics, i la senyoreta Alba, una elegant tiradora que té una punteria... que per ella la voldrien els barbres de la «línia de foc». Amb la fletxa i el fusell fa meravelles.

Aquests artistes, els Perezoffs i el colossal Robledillo són,

EL PUNT DE MIRA

—Calla, que allí veig una fàbrica!...

per ara, les extraordinaries atraccions del circ del carrer de Casp, cada dia més concorregut.

ESPAÑOL.—Continúa l'èxit de l'aixerit vodevil *Falten cinc minuts!*, del qual se'n porten donades ja més de vinticin representacions.

Per a molt aviat s'anuncia l'estrena d'una altra obra del mateix caient titulada *El Príncep de Radoli*.

ESQUELLIOTS

Els «curanderos» de la Pubilla—o siguin els regidors de l'Excelentíssim Ajuntament—acaben de descobrir que'l remei, el gran remei que a la ciutat li convé per a recobrar la salut, econòmicament perduda, és establir el port franc.

Engrescats amb aquesta idea, se reuneixen cada vuit o deu dies i passen un rato preparant la mixtura i arreglant el pegat que ha de col·locar-se sobre la part adolorida de la pobre malalta.

I mentres tant, la malalta va agravant-se, postrant-se més cada dia i perdent les forces que'l port franc, segons parer de la «facultat» municipal, ha de retornar-li.

Si la medecina que la situació de la ciutat reclama és o no és aquesta, nosaltres ho ignorem. Lo que, vista l'«activitat» que manifesten els doctors, ens atrevim a sospitar, és que'l dia en que, arreglada per fi la potinga, si és que efectivament

arriba a arreglar-se, vagin a donar-la a la pacienta, és molt probable que algú de la família els surti al pas i els digui:

—No cal que's molestin. La malalta és morta.

Cap al desarmament?... Mentida!

A l'objecte de poder donar feina a un nombre d'obriers l'Ajuntament ha demanat al Govern que s'activin les obres projectades del quartel de cavalleria.

Millor fora—ens sembla—dedicar obrers a la construcció d'una bona escola, que a l'alçament d'un gran quartel, però vaja, com aquell: *“vale más poco que una canonada”*.

Un tal Patrici Borràs va robar l'altre dia, d'un carro que passava pel Passeig de Colón, dotze ampolles de cognac.

An aquest sí que li passarà com al personatge de *L'alegria que passa*.

Li donaràn dos mesos de presó i una medalla.

Una medalla de l'Associació Anti-alcoholista.

Aigua per l'amor de Déu!

Però, al menys caigués ben furienta que pot-ser netejaria els carrers, que estan fets una llàstima.

No, senyor; l'etern xim-xim i l'eterna gotellada.

Són unes pluges que no més serveixen per a criar bolets.

I Sant Pere, l'espiter celestial, no deu sapiguer que enguany, de bolets, gracies a Déu, n'hi hà bona cullita a Europa.

HUMOR ANGLÈS

—Home, Sant Pere, feu el favor de dir al vostre Amo que sigui més neutral i que no protegeixi tant al Kaiser.

—Ai, Senyor!... Com ens estem matant els uns als altres!

—Ja ho veus. I això que Jesús va dir: «En aquest món tots haveu d'ésser germànics.»

Per considerar-la immoral, el Governador ha prohibit les representacions de la sarsuela *El amor libre*.

I, vegin lo que són les coses: un diari de Barcelona, molt seriò, molt moral i molt culte, l'endemà de l'estrena pronosticava que l'obra duraria en el cartell, «porque el público —deia— irá al Nuevo a ver trajes, luces y colores, a oír música y a ver a las señoras de la compañía que... se dejan ver quizá demasiado».

I justament, pot-ser per això, opinava que *El amor libre* duraria en el cartel.

Ni remotament se li va ocorre, al morigerat diari, que l'obra pogués ésser prohibida per l'autoritat governativa.

Es veu que'l colega no hi entèn gaire en matèries de moral.

O que la moral del Governador no és la de l'aludit diari.

En els aparadors del magatzem de música del senyor Ribas, Rambla d'Estudis, s'han exposat els dos magnífics violins que han de servir de premi als alumnes de l'Escola Municipal de Música i del Conservatori del Liceu.

Aqueixos premis són anuals i estan fundats pel senyor Esteve Maire Clarà, artista *luthier* de reconeguda fama, i es donen mitjansant unes oposicions entre'ls alumnes de la classe de violí que més s'han distingit durant el curs.

En Maire és el constructor d'aqueixos violins i el seu desprendiment és digne d'ésser lloat sense reserves.

Els instruments d'en Maire gosen d'una gran reputació a l'estranger; per lo mateix, a més de l'estímul que'ls premis oferts fan nàixer entre'ls alumnes de les susdites escoles, són a l'hora una magnífica recompensa.

Tenir un bon violí és la suprema aspiració d'un violinista i quasi sempre el preu de tals instruments és un fort obstacle sovint insuperable per a tot novell artista.

En Maire és català i és un català de mèrit, que bé s'és guanyat aquestes ratlles d'homenatge amb el seu gest altruista i amb la seva manera de realitzar-lo.

Avui, divendres, en el «Saló Parés» tindrà lloc el *vernissage* de l'exposició Frederic Beltrán.

En el pròxim número donarem compte extensament de la tal exposició. Més ben dit, no'n donarem nosaltres, en donarà en «Moni», que ara ha sortit amb la deria de que ell hi entén tant en les coses de pintura, i que té un deute amb l'anomenat Frederic, el qual un dia l'obsequià amb una copa de xampany.

Bona sort, amic Beltrán, i ara ja s'ho faràn vostè i en «Moni».

De totes maneres, ull! És una bestiola molt rabiosa aquest crític desconegut. Mossega i esgarrapa.

«Tanta concurrencia había ayer en el despacho de cédulas, que la cola de ciudadanos llegaba hasta la plaza de San Jaime».

Ja ho veuen.

A pesar de la bescantada neutralitat, estem en uns temps tan anormals, de tan greus circumstancies, que tot porta cua. Fins el despatx de les cèdules.

A pesar dels heroics esforços que realitza la Junta de Sanitat, s'assegura que la plaga de rates que infecta el plà de Barcelona no sembla disminuir.

Si hem de dir la veritat, no ho trobem gens extrany.

No és la Junta de Sanitat la que ha d'encarregar-se d'aquesta feina.

Saben qui ho faria bé, això?

Una junta de gats.

Cor d'àngel!

Un escriptor que coneix íntimament al Kaiser assegura que aquest va declarar, un dia, a Lisboa, que considera les corrides de bous espanyoles com «espectacles barbres».

Fiqueu-li el dit a la boca, pobre inocentó!

Ho sento perque ara, además dels tres o quatre carlins que corren per aquí, don Guillem tindrà dos partidaris més: L'Eugèni Noel i en Toribi Àvila.

No's pot ésser ric per cap quarto.

Són molts els estrangers acaudalats que vivien a Barcelona, que se'n han tingut d'anar als respectius països per manca de medis de rebre *fondos*.

Que s'aconsolin pensant que sempre hi hà un pitjor.

Els se'n han d'anar a la seva patria a buscar els diners, amb la seguretat de que allà els trobaràn. Els altres, els sense feina, se'n han d'anar a l'emigració a cercar treball... i quan són allà, ni treball troben!

No's pot ésser ric per cap quarto, però, com diu el poeta:

«a tot aquell que neix pobre
l'haurien de fusellar».

L'altre dia *El Dia Gráfico* parlava del literat Maeterlinck i a l'anomenar-lo deia així: Mariano Maeterlinck.

Ai, senyor Fabra!

A vostè sí que li fan fer el paper de senyor *Mariano!*

Començo a llegir en les notes locals:

«Se practican diligencias, con motivo de la desaparición de una señorita habitante en la calle de...»

Una *senyoreta* que ha desaparegut?

Que no la cerquin més.

Es a les avençades, a fer de cantinera!

Antoni López, editor, Rambla del Mitg, 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat n.º 2

En breve aparecerá

EL AÑO EN LA MANO

Almanaque enciclopedia de
la vida práctica para 1915

El Año en la Mano, es el resumen de todos los acontecimientos del año.

El Año en la Mano para 1915, publica una información gráfica de los acontecimientos más importantes de

LA GUERRA EUROPEA

El Año en la Mano, ofrece a sus lectores importantes regalos entre ellos

Un billete entero de la Lotería de Navidad

El Año en la Mano, forma un volumen de más de 500 páginas profusamente ilustradas.

PRECIOS: { Edición económica Ptas. 1'50
id. de lujo, con tapas de tela Ptas. 2'—

NOTA.—Los corresponsales que no hayan formulado pedido, pueden hacerlo, sin pérdida de correo, a esta administración, Rambla del Centro, núm. 20, Librería Española,

Divendres que vé: **NUMERO ESPECIAL** dedicat a la
Diada dels Morts

TALONARIS de la RIFA DE NADAL

BAZAR DE LA UNIÓN □ □ □ Carrer de l'Unió, núm. 3 :-: BARCELONA

EN PREPARACIÓ

ALMANAC DE L'ESQUELLA DE LA TORRATXA PER A 1915

NOTA.— Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliuranses del Giro Mútuu o be en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitg, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravios si no's remet, ademés, un ral pera certificar. Als corresponsals se'ls otorguen rebaixes.

UNA TORRE INDIGNADA

—Ja ho veus; totes les llengües del món contra la teva mala llengua.